

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Sžrk/4/2018
Identifikačné číslo spisu: 8017200787
Dátum vydania rozhodnutia: 22.07.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Rumana
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8017200787.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu (spravodajca) a sudcov Mgr. Viliama Pohančeniča a JUDr. Anny Peťovskej, PhD., v právnej veci žalobkyne I. V., bytom v H. - Y. D., I. XXXX/X H., právne zastúpenej JUDr. Ľubou Berezňaninovou, advokátkou so sídlom v Prešove, Hlavná 45, proti žalovanému Okresnému úradu Prešov, odbor opravných prostriedkov, Nám. mieru 3, Prešov, v konaní o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného č. OU-PO-OOP4-2017/030286-01 -LIM zo dňa 11.09.2017, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove, č. k. 6S/49/2017-37 zo dňa 16.05.2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Prešove, č. k. 6S/49/2017-37 zo dňa 16. mája 2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Napadnutým uznesením Krajský súd v Prešove odmietol podľa § 98 ods.1, písm. f/ SSP žalobu žalobkyne o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného č. OU-PO-OOP4-2017/030286-01 -LIM zo dňa 11.09.2017, keďže pri jej podaní nebola zastúpená podľa § 49 ods. 1 alebo § 50 SSP.

Žalobkyňa v konaní na výzvu krajského súdu nepreukázala, že má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. Predložila správne súdu plnomocenstvo preukazujúce, že JUDr. Berezňaninová prevzala zastúpenie žalobkyne v tomto konaní, až dňa 16.02.2018, pričom žaloba bola podaná dňa 30.11.2017. Je preto zrejmé, že žalobkyňa pri spísaní a podaní správnej žaloby nebola zastúpená advokátkou tak, ako to predpokladá ustanovenie § 49 ods. 1 SSP.

2. Proti tomuto uzneseniu podala žalobkyňa v zastúpení advokátkou včas kasačnú sťažnosť. Uviedla, že žalobkyňa nemá žiadne vysokoškolské vzdelanie. Je laik, čo sa práva týka. Predmetnú žalobu podala sama, pretože nevedela, že musí byť nevyhnutne v tomto súdnom konaní zastúpená advokátom. Domnievala sa, že v prípade, že ňou podaná žaloba, bude mať určité vady, súd ju vyzve na ich odstránenie. Žalobu žalobkyňa stihla podať na príslušnom súde v zákonnej 2-mesačnej lehote. Žalobkyňa na výzvu súdu nemohla predložiť taký doklad o vzdelaní, ktorým nedisponuje. V súdom stanovenej

lehote však splnomocnila na právne zastúpenie advokátku, hoci krajský súd ju v tomto smere vôbec nepoučil a ani ju nevyzval na doručenie splnomocnenia pre advokáta na právne zastupovanie v prejednávanej veci. Poukazovala na ust. § 26 ods. 2 SSP, podľa ktorého správny súd poučí účastníkov konania o možnosti zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci. Ďalej uviedla, že funkcia a význam poučovacej povinnosti správneho súdu voči účastníkovi konania, ktorý nie je zastúpený advokátom a sám nemá právnické vzdelanie, síce nie je bezbrehá, nie je však samoučelná a určite sa jej súd v žiadnom stupni súdneho konania nemôže vyhnúť striktne formalistickým výkladom a aplikáciou relevantných všeobecne záväzných právnych predpisov. Procesné práva a povinnosti účastníka konania vznikajú najskôr podaním návrhu vo veci samej. Najskôr týmto momentom zároveň vzniká na strane súdu poučovacia povinnosť voči účastníkom konania o ich procesných právach a povinnostiach. To znamená, že súd sa dozvie o prípadných vadách podania (návrhu, žaloby) najskôr jej dorúčením súdu. Pokiaľ teda po prvotnom preskúmaní žaloby účastníka, súd zistí, že má vady, je jeho povinnosťou vyzvať dotknutého účastníka na ich odstránenie v určenej primeranej lehote.

V prejednávanej veci nebol na odmietnutie žaloby, keďže krajský súd žalobkyňu neúplne a nesprávne poučil o možnostiach opravy a doplnenia jej žaloby. Nesprávne poučenie súdu nesmie byť na ujmu žalobkyne, o to menej, že táto nad rámec tohto nesprávneho poučenia, v súdom stanovenej lehote, preukázateľne riadne opravila a doplnila svoje podanie. To znamená, že, na rozdiel od súdu, si žalobkyňa svoje procesné povinnosti riadne a včas splnila. Napriek tomu krajský súd odmietol zaoberať sa jej opravenou a doplnenou žalobou. V zmysle 59 ods. 1 SSP ak ide o podanie vo veci samej, z ktorého nie je zrejmé, čoho sa týka a čo sa ním sleduje, alebo ide o podanie neúplné alebo nezrozumiteľné, správny súd uznesením vyzve toho, kto podanie urobil, aby podanie doplnil alebo opravil v lehote podľa 58 ods. 2. Žalobkyňa navrhovala, aby kasačný súd napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Súčasne žiadala priznať náhradu trov konania o kasačnej sťažnosti v rozsahu 100%.

3. Žalovaný vo vyjadrení zo dňa 27.08.2018 ku kasačnej sťažnosti navrhoval, aby ju kasačný súd ako nedôvodnú zamietol. Uviedol, že rozhodnutie žalovaného č. j. OU-PO-OOP4/2017/030286-01-LIM z 11.09.2017, bolo žalobkyňi doručené 26.09.2017, čím sa stalo právoplatným, lehota na podanie žaloby bola do 27.11.2017. Žaloba bola doručená súdu (NS SR) 28.11.2017. Žaloba bola napísaná a podpísaná žalobkyňou. Krajský súd vyzval žalobkyňu na predloženie listiny preukazujúcej jej právnické vzdelanie. Žalovaný zastáva názor, že v čase spisania a podania žaloby žalobkyňa nebola právne zastúpená, pretože inak by žalobu nepísala a nepodala sama, ale prostredníctvom právneho zástupcu predpísaným spôsobom. Na odstránenie vady spočívajúcej v absencii právneho zastúpenia žalobkyne už nebol časový priestor, pretože žaloba bola súdu doručená po zákonnej lehote na podanie žaloby. Žalovanému nie je známy dátum podania žaloby na poštovú prepravu, preto sa k dodržaniu lehoty na jej podanie nevyjadruje. Postup krajského súdu považuje za správny, keď tento nežiadal predloženie plnomocenstva na právne zastupovanie, pretože by bola zjavne udelené dodatočne, po vykonaní úkonu, t. j. po podaní žaloby.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 Správneho súdneho poriadku, ďalej len „SSP“) preskúmal napadnuté uznesenie ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu dôvodov uvedených v kasačnej sťažnosti a podľa § 462 ods. 1 SSP napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. Preskúmaním veci kasačný súd zistil, že predmet sporu má charakter zásadnej právnej otázky v tom, či ide o odstrániteľnú vadu, alebo neodstrániteľnú vadu žaloby, ak nebola v čase začatia konania spísaná advokátom, ale bola podaná osobou bez právnického vzdelania. Tento problém má výrazne ústavnoprávny rozmer, v ktorom sa výklad podľa izolovanej dikcie ustanovení § 49 ods. 1 SSP a § 98 ods. 1, písm. f/ SSP dostávajú do rozporu so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 SSP.

6. Kasačný súd dospel k záveru, že uvedený rozpor je nevyhnutné riešiť ústavne konformným výkladom

podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy SR, pri ktorom sa systematickým výkladom hľadá riešenie problému, ktorý pri striktno formálnej aplikácii ust. § 49 ods. 1 SSP v spojení s ust. § 98 ods. 1, písm. f/ SSP vedú k obmedzeniu prístupu účastníka k súdu.

7. Podľa § 49 ods. 1 zák. č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (SSP) žalobca musí byť v konaní pred správnym súdom zastúpený advokátom; to neplatí, ak má žalobca, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na správnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. Povinnosť zastúpenia sa vzťahuje aj na spísanie žaloby. Splnomocnenie udelené advokátovi nemožno obmedziť.

8. Zásadný problém spočíva v tom, že ide o nové pravidlo, účinné od 01.07.2016 a nie je vžitá v právnom vedomí adresátov právnych noriem. Tento stav nie je kompenzovaný poučovacou povinnosťou správnych orgánov pred podaním žaloby a dôsledkom je pre žalobcu prekvapivá informácia, že už žaloba mala byť spísaná advokátom. Do 30.06.2016 bol nedostatok právneho zastúpenia považovaný za odstrániteľnú vadu. Pravidlo o povinnom právnom zastúpení už v čase podania žaloby nie je súčasťou poučovacej povinnosti správnych orgánov podľa § 47 ods. 4 zákona č. 71/1967 Zb. o preskúmané rozhodnutia súdom. Absentuje tu poučenie, že na základe žaloby, ktorá musí byť spísaná advokátom, pokiaľ žalobca sám nemá právnické vzdelanie. Žalobca spravidla až v priebehu súdneho konania o preskúmanie zákonnosti zistí, že vadu v spísaní žaloby už nemôže odstrániť.

9. Ustanovenie § 49 ods. 1, tretia veta SSP a naň nadväzujúce ust. § 98 ods. 1, písm. f/ SSP sú v systematickom rozpore aj s ust. § 26 ods. 2 SSP, podľa ktorého správny súd poučí účastníkov konania o možnosti zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci a súčasne aj s ust. § 51 ods. 1 SSP. Pri striktnom jazykovom výklade, tak ako ho realizoval krajský súd by ustanovenie § 26 ods. 2 SSP sa stalo neživotným, vzhľadom na to, že žaloba v správnom súdnictve je viazaná na 2 mesačnú zákonnú lehotu, ktorá objektívne plynie.

10. Uvedený rozpor je podľa kasačného súdu nevyhnutné odstrániť ústavno konformným výkladom ust. § 59 ods. 1, 2, 3 SSP, ktoré má charakter všeobecného ustanovenia. Vada žaloby spočívajúca v nedostatku právneho zastúpenia je odstrániteľnou vadou a ustanovenie § 59 SSP ods. 1, 2 SSP ju nevyučuje z rozsahu svojej pôsobnosti. Skutočnosť, že vada je odstrániteľná spôsobuje možnosť dodatočnej konvalidácie podania, čo je v súlade s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Na základe uvedeného kasačný súd dospel k záveru, že nedostatok právneho zastúpenia advokátom v čase začatia konania pri spísaní žaloby podlieha právnomu režimu odstrániteľnej vady žaloby postupom správneho súdu podľa § 59 ods. 1, 2 SSP výzvou na jeho odstránenie s poučením o odmietnutí žaloby.

11. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.